

Utvandringen

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Under 1800-talet emigrerade många människor från Sverige och resten av Europa till Amerika. Där utlovades man gratis mark och en möjlighet till ett bättre liv. Resan till Amerika gick via båt och tåg. Många svenskar hamnade i stater som påminde om Sverige i klimat och landskap.

LGR 22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt. (SV åk 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg. (SV åk 4–6)
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser. (SV åk 4–6)
- Framställning av berättande och informativa bilder, till exempel serier och illustrationer till text. (BL åk 4–6)
- Jordbrukets omvandling och den stora folkökningen samt översiktligt om den tidiga industrialiseringen i Sverige. Olika konsekvenser av detta för barns, kvinnors och mäns levnadsvillkor. (HI åk 4–6)
- Olika orsaker till och konsekvenser av emigrationen från Sverige. (HI åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Skapa bilder med olika tekniker, verktyg och material.
- Kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp och långa historiska linjer.

LGRS 22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensam och enskild läsning. Sambandet mellan ljud och bokstav. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp och texter. (SV åk 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva enkla texter. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspekar. (SV åk 4–6)
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor samt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser. (SV åk 4–6)
- Framställning av berättande bilder, till exempel seriebilder och illustrationer till berättelser. (BL åk 4–6)
- Människors levnadsvillkor och viktiga händelser i svensk historia från cirka 800 till cirka 1900, däribland statens utveckling och levnadsvillkor i ståndssamhället. (SO åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift samt med andra former för kommunikation.
- Läsa och reflektera över skönlitteratur och andra texter.
- Reflektera över samtida och historiska bilder.
- Att jämföra och reflektera över människors livsfrågor samt förhållanden i samhället under olika tider och på olika platser.

ORD ATT FÖRKLARA

timmer

hytt

vaccin

ursprungsbefolkning

ångmaskin

förföljelse

KARUSELLEN

I denna kooperativa struktur får grupperna en chans att repetera, diskutera och utbyta kunskaper.

Klipp isär och klistra de olika bilderna med rubriker på enskilda ark. Lägg ut arken på olika platser i klassrummet. Dela in klassen i smågrupper som sedan placeras ut vid arken. Under en liten stund ska gruppen diskutera och skriva vad de har lärt sig som passar till bilden och rubriken. Efter en stund roterar grupperna och hamnar framför en annan bild. Man läser först vad föregående grupp har skrivit, sedan diskuterar man vidare vad man kan bidra med. Upprepa roteringen. Avsluta med att lyfta alla grupperns gemensamma kunskaper kring de olika områdena.

Emigration till Amerika

Växande befolkning i Sverige

Lockrop från Amerika

Spår av utvandringen

RITA FRIHETSGUDINNAN

Något som många emigranter såg när de anlände till Amerika var statyn av Frihetsgudinnan i New York.

Plocka fram olika bilder av Frihetsgudinnan, både sådana där man kan se hela statyn och sådana där man bara ser delar av den, till exempel huvudet eller facklan.

Låt eleverna få göra en illustration av Frihetsgudinnan. Det går bra att rita hela statyn eller bara en utvald del av den.

Eleverna kan själva välja vilken slags färg som passar deras illustration, vattenfärg, oljepastell eller liknande.

Skapa en utställning med illustrationerna.

ETT NYTT LIV PÅ ANDRA SIDAN ATLANTEN

Lyssna till programmet *Kunskapsverkets historia* på UR:

www.urplay.se/program/218606-kunskapsverket-historia-ett-nytt-liv-pa-andra-sidan-atlanten

Där får ni följa 12-åriga Margareta som reste ensam till Amerika för att bo hos sin moster. I programmet diskuteras även nutida svårigheter för flyktingar och ensamkommande barn.

Reflektera och diskutera

När eleverna har lyssnat till programmet kan du be dem skriva ner några reflektioner utifrån följande frågor:

- Vilka känslor fick du när du lyssnade på programmet?
- Vad tror du är det svåraste med att behöva lämna sin familj?
- Kommer det att komma en tid då människor inte behöver lämna sina hemländer?

Efter att eleverna har skrivit ner sina reflektioner ska de även skriva en fråga som dök upp när de lyssnade.

Dela in eleverna i smågrupper där de får dela med sig av sina reflektioner samt ställa frågorna som dykt upp till varandra.

PRESENTATION AV URSPRUNGSBEFOLKNINGEN I AMERIKA

Gör en presentation av ursprungsbefolkningen i Amerika. Presentationen kan innehålla både fakta, bilder och filmklipp. Förslag på saker att ha med i presentationen:

- Vad kallas ursprungsbefolkningen?
- Vad utmärker ursprungsbefolkningen?
- Hur bodde de?
- Vad levde de på?
- Olika stammar
- Traditioner
- Hantverk
- Kläder
- Tro
- Hur lever ursprungsbefolkningen idag?

Efter presentationen ska eleverna skriva ner tre saker som de har lärt sig och en fråga som har dykt upp. Lyft frågorna tillsammans i klassrummet.

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Vad betyder *emigrera*?
Emigrera är när man utvandrar, när man flyttar till ett annat land.
2. Hur många människor bodde i Sverige på 1800-talet?
Det bodde cirka 2,3 miljoner människor i Sverige då.
3. Vad heter Sveas tvillingbror?
Sveas tvillingbror heter Sven.
4. Vad hette atlantångaren som Sveas familj åkte med?
Atlantångaren hette SS Adriatic.
5. Vilka engelska ord lärde sig Svea först?
Hon lärde sig cat, dog och money.
6. Vad såg familjen när de kom till New York?
I New York såg de Frihetsgudinnan.
7. Vilka fordon åkte de som emigrerade?
De åkte båt och tåg.
8. Mot vilken sjukdom var det första vaccinet?
Vaccinet var mot smittkoppor.
9. Hur lockades svenska familjer till Amerika?
De lockades med löfte om att få gratis mark.
10. Vilket slags fartyg var Titanic?
Titanic var en lyxångare.
11. Vad kallas en person som kommer från Europa?
En person från Europa kallas för europé.
12. Om man ansöker om asyl vad gör man då?
Då ansöker man om skydd i ett land som inte är ens hemland.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

13. Vad kallades de fattigaste, de som inte ägde någon jord?
De kallades för torpare, statare, drängar och pigor.
14. Berätta om industrialiseringen.
På 1800-talet skedde det en teknisk utveckling då man började använda nya uppfinningar. Bland annat så byggdes det fabriker som drevs med ångmaskiner. Man byggde ut järnvägen mellan de större städerna. Många människor flyttade in till städerna för att jobba och städerna växte mycket.

15. Fanns det något som påverkade var de som emigrerade bosatte sig?
Många svenskar bosatte sig i Minnesota, Iowa, Kansas och Nebraska. I dessa stater var klimatet och landskapet liknande det i Sverige. För många kändes det även tryggt att bosätta sig där det fanns andra som talade samma språk.
16. Hur kunde befolkningen dubblas i Sverige under 1800-talet?
Skördarna blev bättre tack vare ny teknik och färre dog av svält. Man lärde sig mer om mediciner som räddade liv och människorna kunde leva längre. I städerna byggdes avloppsledningar och då minskade spridningen av sjukdomar.
17. Vad gjordes på ett sjukhus i Wien och vad gav det för resultat?
All personal började tvätta händerna mellan undersökningarna. Färre mammor fick barnsängsfeber och barnadödligheten minskade.
18. På vilka sätt finns det spår av de svenska utvandrarerna i USA idag?
Det finns spår genom ortnamn och efternamn men även dialekten amerikansvenska som några få pratar.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

19. Den amerikanska staten gav bort land som hade tillhört ursprungsbefolkningen. Vad tänker du om det?
Eget svar.
20. Hur tror du att det känns att flytta till ett nytt land? Beskriv.
Eget svar.